	Data	Numer	Autor
	20 czerwca 2016	9/2016	Aleksander Łaszek Rafał Trzeciakowski
<h2>Jak nie obniżyć podatków, czyli CIT 15% dla MSP</h2>			

- Projekt rządu proponuje nową 15% stawkę podatku CIT niezależnie od dochodów dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP), definiowanych jako płatnicy osiągający przychody ze sprzedaży brutto do 1,2 mln euro. **Niższa stawka niezależna od dochodu jest nietypowa na tle państw OECD i stwarza duże bodźce do optymalizacji podatkowej, np. przez podział firm.**
- **W wielu państwach takie sztuczne progi generują koszty, przede wszystkim hamując wzrost przedsiębiorstw.** Ten efekt nałoży się na dotychczasowe problemy polskich firm ze wzrostem, na które zwracaliśmy uwagę w raporcie "Następne 25 lat. Jakie reformy należy przeprowadzić, by dogonić Zachód" (FOR, 2015).
- W świetle literatury, **podatek CIT nie jest pożądanym instrumentem wsparcia MSP.**
- Polscy przedsiębiorcy zgłaszają problemy przede wszystkim ze skomplikowaniem systemu podatkowego, a nie wysokością stawek podatków.

Nietypowa konstrukcja podatku wypaczy strukturę przedsiębiorstw w Polsce

W projekcie rządu¹ zaproponowano nową 15% stawkę podatku VAT niezależnie od dochodów dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP), definiowanych jako płatnicy osiągający przychody ze sprzedaży brutto (wraz z kwotą należnego podatku VAT) do 1,2 mln euro

(ok. 5 mln zł). Konstrukcja podatku jest bardzo nietypowa, ponieważ nie zakłada niższego opodatkowania dochodów do pewnej wysokości, a sztywny podział podatników, na tych którzy płacą 15% oraz tych, którzy płacą 19%. **Niższe stawki podatku CIT dla MSP stosuje 9 z 30 państw OECD, ale inaczej niż w propozycji rządu, każde z nich powyżej pewnego progu dochodu stosuje wyższą stawkę podatku** (OECD, 2009, uzupełnione przeglądem aktualnych danych). W ostatnim czasie dwa kraje OECD, Hiszpania i Wielka Brytania, zrezygnowały ze stosowania preferencyjnych stawek CIT dla MSP. Przykłady zagraniczne są opisane dokładnie w załączniku.

Niższa stawka uzależniona od sztywnego progu przychodów ze sprzedaży oraz brak progu dochodowego, stwarzają bardzo silne bodźce do optymalizacji podatkowej przez podział firmy lub otrzymywanie przychodów np. w formie przychodów finansowych. Dlatego projekt w takim kształcie będzie wypaczał strukturę przedsiębiorstw. Tak jest w przypadku progów w podatku VAT w Japonii (Onji, 2009), czy skali regulacji pracy jak we Francji (Gourio i Roys, 2014) i we Włoszech (Schivardi i Torrini, 2008). W efekcie np. we Francji jest bardzo dużo przedsiębiorstw do 50 pracowników, i prawie w ogóle, tych o nieco większym

¹ Analiza omawia projekt rządowy z 14.06.2016, <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12282503>

zatrudnieniu, czego koszty szacowane są nawet na 1-5 p.p. PKB (Garicano, Lelarge i Van Reenen, 2013).

Preferencje ze względu na rozmiar wypaczają istniejącą strukturę przedsiębiorstw, subsydiując małe firmy kosztem dużych, a jednocześnie hamują wzrost małych firm. Tymczasem, to właśnie wzrostowi przedsiębiorstw modele teoretyczne przypisują kluczowe znaczenie dla poprawy produktywności² w otwartych gospodarkach (Melitz i Ottaviano, 2008; Melitz, 2003). Rosnąc, efektywne firmy rozszerzają produkcję, wypierając z rynku mniej wydajne przedsiębiorstwa. Od 2009 roku obserwujemy w Polsce stagnację poziomu produktywności gospodarki wraz z wygasaniem dotychczasowych motorów jej wzrostu.³ W raporcie FOR „Następne 25 lat” (FOR, 2015) wskazywaliśmy na problemy polskich firm ze wzrostem i postulowaliśmy, że odblokowanie wzrostu przedsiębiorstw będzie kluczowe w przyszłości dla doganiania poziomu rozwoju Europy Zachodniej.

Ministerstwo Finansów podaje w Ocenie Skutków Regulacji, że z preferencji skorzysta 393 tys. (90%) płatników podatku CIT. Jednak, jak łatwo policzyć, w rzeczywistości skorzysta jedynie 123 tys. firm, bo pozostałe nie wykazują dochodu.⁴ GUS nie podaje dystrybuanty firm według przychodów ze sprzedaży, ale na podstawie grup firm według średnich przychodów ogółem - można przypuszczać, że przedsiębiorstw będących takimi "małymi podatnikami" jest w Polsce kilkunastokrotnie więcej. MF założyło, że koszt niższej stawki podatku CIT wyniesie 278 mln zł i zostanie sfinansowany z wpływów z uszczelnienia podatku CIT, które miałyby przynieść 277 mln zł w pierwszym roku obowiązywania. **Dopiero się okaże jakie wpływy przyniesie uszczelnienie podatku CIT, ale założenie wydaje się realistyczne. Jednak przy ryzyku masowej optymalizacji podatkowej w oparciu o stawkę 15% CIT warto zapytać, czy podany koszt projektu na pewno jest realistyczny?**

Literatura naukowa jest niechętna pomaganiu MSP poprzez niższe stawki CIT

Literatura naukowa jest niechętna obniżonym stawkom CIT dla MSP. Jakkolwiek istnieją argumenty, które w pewnych warunkach mogą uzasadniać faworyzowanie MSP ze względu na nieefektywność rynku⁵, to podatek CIT nie jest uważany za pożądaną formę takiego wsparcia (De Mooij i Saito, 2014; OECD, 2009; Nicodème, 2009). Przeciwno przemawia:

² Produktywność jest w długim okresie najważniejszym czynnikiem tłumaczącym zróżnicowanie rozwoju gospodarczego mierzonego za pomocą PKB na mieszkańca (Prescott 1997). Przez pojęcie wzrostu produktywności (TFP, ang. Total Factor Productivity) rozumiemy tę część wzrostu gospodarczego, której nie jesteśmy w stanie wyjaśnić rosnącą liczbą pracujących i/lub większym efektywnym poziomem umaszynowania gospodarki. W Polsce na przestrzeni ostatnich 25 lat jej wzrost odpowiadał za ponad połowę naszego wzrostu gospodarczego (FOR, 2015).

³ Takich jak realokacja czynników pracy i kapitału pomiędzy sektorami (np. przepływ pracowników z rolnictwa do usług rynkowych), czy transfer tanich do zaadoptowania technologii i organizacji pracy z zagranicy.

⁴ 165 tys. firm płacących podatek CIT (*Informacja dotycząca rozliczenia podatku dochodowego od osób prawnych za 2014 r.*) minus 10% płatników CIT, którzy mają przychody ze sprzedaży wyższe niż 1,2 mln euro (*OSR projektu ustawy*); 165 tys. – (434 tys. – 393 tys.) = 123 tys.; wszystkie dane za 2014 rok

⁵ OECD (2009) zwraca uwagę, że argumenty za wsparciem MSP to zasadniczo różnego rodzaju nieefektywności rynku: niska kontestowalność rynków, asymetria informacji utrudniająca dostęp MSP do kredytu i rekrutację najzdolniejszych pracowników, czy suboptymalny poziom inwestycji indywidualnych inwestorów w porównaniu do MSP.

- 1) **Niższe opodatkowanie MSP może zniekształcać strukturę firm.** System podatkowy może w ten sposób hamować wzrost przedsiębiorstw i zniechęcać do najbardziej zyskowych inwestycji.
- 2) Progresa w podatku PIT ma na celu redystrybucję dochodu. Jednak **w przypadku osób prawnych redystrybucja dochodu nie może mieć sensu**, bo praca w małej firmie nie musi oznaczać niższych zarobków. W Polsce powszechne jest zakładanie firm przez dobrze zarabiających prawników i informatyków, aby korzystać z niższych stawek podatkowych.
- 3) Jeżeli MSP bardziej niż duże przedsiębiorstwa odczuwają koszty dostosowawcze do regulacji i sprawozdawczości, to **należy uprościć te bariery biurokratyczne, a nie dodatkowo pogarszać komplikując system podatkowy**. W Belgii ze względu na obniżone stawki, dochód firmy może być opodatkowany trzema różnymi stawkami podatku CIT jednocześnie.

Polscy przedsiębiorcy narzekają na skomplikowanie, a nie wysokość podatków

Raport FOR (2015) na podstawie 9 badań ankietowych przedsiębiorców z lat 2008-2014 tworzy listę 5 głównych barier dla biznesu. Wśród nich znalazła się **wysokość podatków, chociaż dopiero na 5. miejscu (11%). Główną barierą było skomplikowanie systemu podatkowego (28%)**.

5 największych barier zgłaszanych przez przedsiębiorców

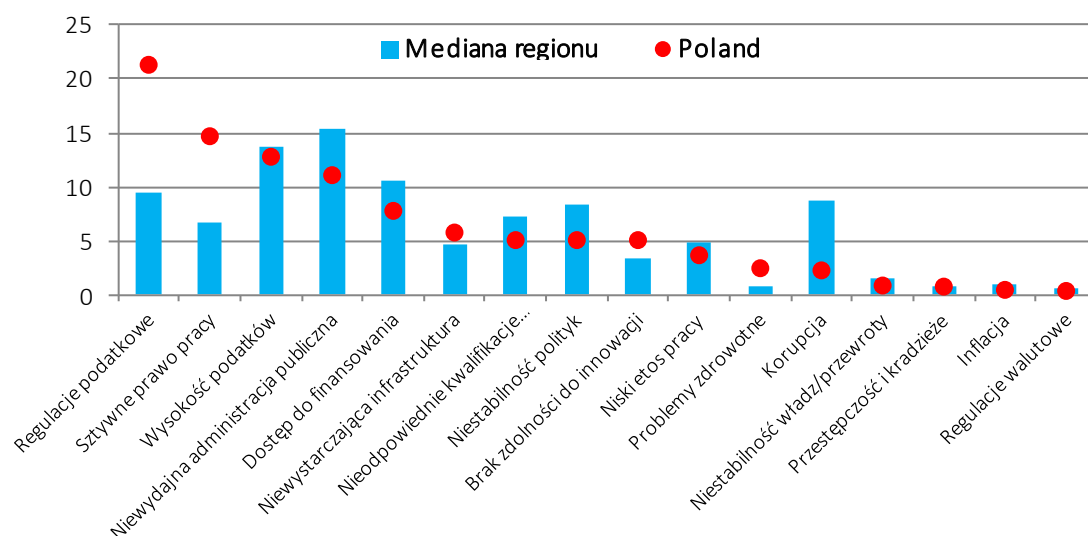
1. skomplikowanie systemu podatkowego	28%
2. administracja i biurokracja	24%
3. koszty pracy	22%
4. zmienność i niska jakość prawa	16%
5. wysokość podatków	11%

W każdym z 9 badań uwzględnionych w przeglądzie najważniejszej bariery przypisano wartość 5, drugiej w kolejności - 4, trzeciej - 3, czwartej -2, piątej i kolejnym -1); sumując tak przekodowane wartości dla każdej wartości uzyskano łączny indeks
Źródło: Raport FOR (2015) „Następne 25 lat”

Część z powyższych badań konkretnie podniosła problem wysokości podatku CIT. W badaniu BCC i GfK z 2014, 80% przedsiębiorców wymieniło podwójne opodatkowanie jako barierę (6. bariera). W badaniu CBOS z 2010 r., 47% przedsiębiorców wymieniło wysokie podatki od dochodów dla firm (2. bariera). W badaniu PARP z 2008 r., 69,3% przedsiębiorców wymieniło wysokie stawki podatku dochodowego od działalności gospodarczej (4. bariera). Jednak skomplikowanie CIT wymieniło 71% respondentów.

Z kolei w międzynarodowym badaniu Global Competitiveness Report, wysokość podatków była czwartą najważniejszą barierą dla przedsiębiorczości w Polsce, ale zgłaszał ją podobny odsetek respondentów, co w pozostałych państwach regionu. Główną, aż o 11,9 p.p. wyższą, niż w regionie, barierą okazały się regulacje podatkowe.

Główne bariery dla przedsiębiorców w Polsce na tle regionu

Źródło: Opracowanie własne FOR na podstawie Global Competitiveness Report 2015/2016

Literatura

de Mooij, R.A., Saito, I. (2014), Japan's Corporate Income Tax: Facts, Issues and Reform Options, IMF Working Paper No. 14/138, International Monetary Fund.

FOR (2015), Następne 25 lat: Jakie reformy musimy przeprowadzić, by dogonić Zachód?, Forum Obywatelskiego Rozwoju, Warszawa, <http://www.for.org.pl/pl/a/3559,Raport-Nastepne-25-lat-Jakie-reformy-musimy-przeprowadzic-by-dogonic-Zachod>

Garicano, L., Lelarge, C., Van Reenen, J. (2013), Firm Size Distortions and the Productivity Distribution: Evidence from France, IZA Discussion Papers 7241, Institute for the Study of Labor (IZA).

Gourio, F. i Roys, N., 2014, Size-dependent regulations, firmsize distribution, and reallocation, Quantitative Economics 5: 377–416.

Melitz, M.J. i Ottaviano, G.I.P. (2008), Market Size, Trade, and Productivity, Review of Economic Studies, 75:295–316.

Melitz, M.J. (2003), The impact of trade on intra-industry reallocations and aggregate industry productivity, 71(6):1695-1725.

Nicodème, G. (2009), Corporate Income Tax and Economic Distortions, Taxation Papers, European Commission

OECD (2009), Taxation of SMEs: Key Issues And Policy Considerations, OECD Tax Policy Studies, No. 18, Paris.

OECD (1994), Taxation and small businesses, Paris.

Onji, K., 2009, The response of firms to eligibility thresholds: Evidence from the Japanese value-added tax, Journal of Public Economics, 93: 766–775.

Prescott, E.C, 1997, Needed: A Theory of Total Factor Productivity, Federal Reserve Bank of Minneapolis Research Department Staff Report 242.

Schivardi, F. i Torrini, R., 2008, Identifying the effects of firing restrictions through size-contingent differences in regulation, Labour Economics, 15: 482–511.

Załącznik. Rozwiązania stosowane w innych krajach

W państwach OECD o zróżnicowanych stawkach (OECD, 2009 - uzupełnione przeglądem aktualnych raportów), funkcjonują takie rozwiązania jak:

- **Korea i Holandia.** Preferencyjna stawka CIT do progu odpowiadającego *dochodom* małych przedsiębiorstw, później wyższe.
- **Belgia i Luksemburg.** Preferencyjna stawka CIT do progu odpowiadającego *dochodom do opodatkowania* małych przedsiębiorstw, później wyższe. W Belgii aby korzystać z trzech obniżonych stawek (firma może być opodatkowana wszystkimi jednocześnie), przedsiębiorstwo musi m.in. być w więcej niż 50% należeć do osób fizycznych, mieć zyski do 322,5 tys. euro, wypłacać rocznie dochód do opodatkowania w wysokości przynajmniej 36 tys. euro przynajmniej jednemu dyrektorowi, a dystrybuowane rocznie zyski nie mogą przekraczać 13% wpłaconego kapitału na początku roku.⁶
- **Japonia.** Preferencyjna stawka CIT do progu odpowiadającego *dochodom* małych przedsiębiorstw, a później wyższa. Jednak tutaj firma, aby korzystać z obniżonej stawki musi mieć *wpłacony kapitał* poniżej pewnej granicy.
- **Francja.** Preferencyjna stawka CIT do progu odpowiadającego *dochodom* małych przedsiębiorstw, a później wyższe. Jednak tutaj firma, aby korzystać z obniżonej stawki musi mieć *obrót* poniżej pewnej granicy.
- **Kanada.** Preferencyjna stawka CIT tylko dla kanadyjskich przedsiębiorstw do pewnego progu, a później wyższa. W firmach z *kapitałem do opodatkowania* powyżej pewnej granicy, żadna część dochodu nie kwalifikuje się do obniżonej stawki CIT.
- **Węgry.** Preferencyjna stawka CIT do pewnego progu, a później wyższa. OECD (2009) zwraca jeszcze uwagę na szereg kryteriów niezwiązanych z wielkością, ale OSR ich nie wspomina i nie mogłem zweryfikować czy w dalszym ciągu obowiązują: (1) *zatrudniać przynajmniej 1 osobę*, (2) *optacać składki na ubezpieczenia społeczne* i (3) *nie korzystać z żadnych innych specjalnych preferencji podatkowych*.
- **USA.** Progresywny CIT o 5 progach.

Niedawno dwa państwa OECD odeszły od obniżonej stawki CIT dla małych firm, wprowadzając jednolitą stawkę:

- **Hiszpania.** W 2015 Hiszpania zlikwidowała preferencyjną stawkę CIT dla małych przedsiębiorstw, która do pewnego progu dotyczyła dochodów firm o określonej liczbie pracowników i obrocie.⁷ Istnieje jedynie preferencyjna stawka CIT dla nowych firm przez pierwsze 2 lata działalności.
- **Wielka Brytania.** Od 2012 r. stopniowo redukuje podstawową stawkę CIT z 24% do 18% w 2020 r. Dochód małych przedsiębiorstw był do pewnego progu opodatkowany stawką 20%, ale uległa ona likwidacji w 2015 r. kiedy zrównano z nią zwykłą stawkę.

⁶ <https://home.kpmg.com/xx/en/home/services/tax/tax-tools-and-resources/tax-rates-online/corporate-tax-rates-table.html>

⁷ <http://www.spainaccountants.com/ct.html#3>

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa.

Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Pomóż nam chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym.

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego i skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, poprzyj nasze działania swoim darem pieniężnym. Twój dar umożliwia nam działalność oraz potwierdza słuszność i skuteczność naszego wysiłku. Każda darowizna jest dla nas ważna. Potrzebujemy zwłaszcza regularnego wsparcia. Zachęcamy do dokonywania nawet niewielkich, lecz regularnych wpłat.

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

KONTAKT DO AUTORA

Aleksander Łaszek
Główny Ekonomista
e-mail: aleksander.laszek@for.org.pl

Rafał Trzeciakowski
Ekonomista
e-mail: rafal.trzeciakowski@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR
ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11, +48 726 621 240
e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](https://www.facebook.com/FundacjaFOR) · [t@FundacjaFOR](https://twitter.com/FundacjaFOR)

